

Norvald Monsen September 2013

Tillegg til følgende notat:

Perioderegnskap for offentlige organisasjoner: En regnskapsteoretisk diskusjon

Vedlegg 2

2a) Kontantforretningsregnskap (se tabell 2)

Driftsinntekt (1) er mottatt kontant innbetalt med 14.500, så vi debiterer kassekontoen (kassebeholdningen) med dette beløpet. Drifts(vare)utgift (2) er betalt kontant med 9.900, så vi krediterer kassekontoen med dette beløpet. Renteutgift (3) er betalt kontant med 20, så vi krediterer kassekontoen med dette beløpet. Låneinntekt (4) er mottatt kontant innbetalt med 2.000, og låneavdrag (5) er betalt kontant med 200. Vi debiterer derfor kassekontoen med 2.000 og krediterer samme konto med 200. Det er videre betalt en investeringsutgift (6) kontant med 3.000, så vi krediterer kassekontoen med dette beløpet.

2b) Systematisk forretningsregnskap (se tabell 4)

Driftsinntekt (1a) på 14.500 har både penge- og lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden. Derfor foretar vi en enkel bokføring med dette beløpet på debetsiden av kassekontoen og rapporterer dermed dobbelvirkingen til dette beløpet (dvs. både penge- og lønnsomhetsvirkning). Driftsinntekt på 500 (15.000-14.500) har også lønnsomhetsvirkning i perioden, selv om beløpet ikke er mottatt innbetalt enda. Dette beløpet har derfor kun én virkning, nemlig lønnsomhetsvirkning. Vi foretar derfor en enkel bokføring på en annen konto enn kassekontoen for å rapportere lønnsomhetsvirkningen (debet Senere driftskontantinntekt (Fordring)) (1b). Drifts(vare)utgift (2a) på 9.900 som er betalt kontant har også en lønnsomhetsvirkning i perioden. Vi foretar derfor en enkel bokføring med dette beløpet på creditsiden av kassekontoen. På denne måten rapporterer vi den dobbelte virkingen av dette beløpet (dvs. både penge- og lønnsomhetsvirkning). Det er videre påløpt drifts(vare)utgift (2b) med 200 (10.100-9.900) som har lønnsomhetsvirkning i perioden, selv om dette beløpet ikke er betalt kontant enda. Vi foretar derfor en enkel bokføring på en annen konto enn kassekontoen for å rapportere lønnsomhetsvirkningen, men ingen pengevirkning (kredit Senere drifts(vare)kontantutgift (Kortsiktig gjeld)). Renteutgift (3) på 20 som er betalt kontant har også en lønnsomhetsvirkning. Vi foretar derfor en enkel bokføring med dette beløpet på creditsiden av kassekontoen for å rapportere den dobbelte virkingen av dette beløpet (dvs. både penge- og lønnsomhetsvirkning).

Låneinntekt (4) på 2.000 er mottatt kontant innbetalt, men har ingen lønnsomhetsvirkning. Derfor foretar vi to enkle bokføringer med dette beløpet: Først debiterer vi kassekontoen med 2.000 (rapportering av både penge- og lønnsomhetsvirkning). Deretter krediterer vi kontoen Senere lånekontantutgift (Langsiktig gjeld) med samme beløp for å eliminere lønnsomhetsvirkningen, men ikke pengevirkningen, av debiteringen på kassekontoen. Avdragsutgift (5) på 200 er betalt kontant, men har ingen lønnsomhetsvirkning. Vi foretar derfor to enkle bokføringer med dette beløpet: Først krediterer vi kassekontoen med 200 (rapportering av både penge- og lønnsomhetsvirkning). Deretter debiterer vi kontoen Senere lånekontantutgift (Langsiktig gjeld) med samme beløp for å eliminere lønnsomhetsvirkningen, men ikke pengevirkningen, av krediteringen på kassekontoen.

Investeringsutgift (6) på 3.000 er betalt kontant, men kun 300 av dette beløpet har lønnsomhetsvirkning i perioden. Vi foretar derfor følgende enkle bokføringer: Først krediterer vi kassekontoen med 3.000 (rapportering av både penge- og lønnsomhetsvirkning) og deretter debiterer vi kontoen Senere investeringskostnadsutgift (Anleggsmiddel) med samme beløp for å oppheve lønnsomhetsvirkningen, men ikke pengevirkningen, av krediteringen på kassekontoen (6a). Deretter krediterer vi kontoen Senere investeringskostnadsutgift (Anleggsmiddel) med 300 for å rapportere en lønnsomhetsvirkning, men ingen pengevirkning, som følge av bruken av anleggsmiddelet (jf. avskrivningskostnad) (6b).

2c) Lønnsomhetsforretningsregnskap (se tabell 6)

Vi begynner med å opprette en åpningsbalansekonto, bestående av Kassekonto (Kassebeholdning) og Egenkapital. Deretter debiterer vi kassekontoen med kassebeholdningen ved begynnelsen av perioden (2.000), samtidig som vi krediterer egenkapitalkontoen med samme beløp.

Driftsinntekt (1) er påløpt med 16.000. 15.000 av dette beløpet har en lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden, 1.000 (16.000-15.000) vil ha en senere lønnsomhetsvirkning, 14.500 er kontant innbetalt i perioden og 1.500 (16.000-14.500) skal mottas innbetalt senere. Vi foretar derfor følgende bokføringer: Driftsinnbetalingen (1a) på 14.500 som har lønnsomhetsvirkning i perioden, debiteres kassekontoen (pengevirksomhet og lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og krediteres lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden). 500 av driftsinntekten (15.000-14.500) har også lønnsomhetsvirkning i perioden (1b), selv om dette beløpet ennå ikke er mottatt innbetalt. Vi debiterer kontoen Senere driftskontantinntekt (Fordring) (økning fordring som også representerer lønnsomhetsinntekt rapportert via betalingssiden) og krediterer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (lønnsomhetsinntekt rapportert via ytelsessiden). Den resterende delen av påløpt driftsinntekt på 1.000 (16.000-15.000) har verken pengevirksomhet eller lønnsomhetsvirkning i perioden (1c). Vi debiterer kontoen Senere driftskontantinntekt (Fordring) (lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og krediterer kontoen Senere driftslønnsomhetsinntekt (Senere innbetaling fra kunder) (for å oppheve lønnsomhetsvirkningen i denne perioden av debiteringen av kontoen Senere driftskontantinntekt (Fordring) og utsette lønnsomhetsvirkningen til en senere periode).

Drifts(vare)utgift (2) er påløpt med 11.000. 10.100 av dette beløpet har lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden, 900 (11.000-10.100) vil ha lønnsomhetsvirkning senere, 9.900 er betalt kontant i perioden og 1.100 (11.000-9.900) skal betales senere. Vi foretar derfor følgende bokføringer: Drifts(vare)utgift (2a) på 9.900 har både lønnsomhetsvirkning og pengevirksomhet i perioden; vi krediterer kassekontoen (pengevirksomhet og lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og debiterer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden). Drifts(vare)utgift på 200 (10.100-9.900) har en lønnsomhetsvirkning i perioden (2b), selv om dette beløpet ikke er utbetalt ennå. Vi krediterer kontoen Senere drifts(vare)kontantutgift (Kortsiktig gjeld) (lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og debiterer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden). Påløpt drifts(vare)utgift på 900 (11.000-10.100) har verken pengevirksomhet eller lønnsomhetsvirkning i perioden (2c). Vi krediterer kontoen Senere drifts(vare)kontantutgift (Kortsiktig gjeld) (lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og debiterer kontoen Senere drifts(vare)kostnadsutgift (Varelager) (for å oppheve lønnsomhetsvirkningen av krediteringen av kontoen Senere drifts(vare)kontantutgift (Kortsiktig gjeld), og utsette lønnsomhetsvirkningen til en senere periode).

Den betalte renteutgiften (3) på 20 har lønnsomhetsvirkning i perioden. Den krediteres kassekontoen (pengevirksomhet og lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og debiteres lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (lønnsomhetsvirkning via ytelsessiden).

Innbetalingen av det nye lånet (4) på 2.000 debiteres kassekontoen (pengevirksomhet og lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og krediteres kontoen Senere lånekontantutgift (Langsiktig gjeld) gjeld (for å oppheve lønnsomhetsvirkningen, men ikke pengevirksomheten, av debiteringen av kassekontoen). I løpet av regnskapsperioden er det betalt lånevdrag (5) med 200. Vi krediterer kassekontoen (pengevirksomhet og lønnsomhetsvirkning via betalingssiden) og debiterer kontoen Senere lånekontantutgift (Langsiktig gjeld) (for å oppheve lønnsomhetsvirkningen, men ikke pengevirksomheten, av krediteringen av kassekontoen).

Investeringsutgift for et nytt anleggsmiddel (6a) på 3.000 er betalt kontant. Kassekontoen krediteres med dette beløpet og kontoen Senere investeringskostnadsutgift (Anleggsmiddel) debiteres med samme beløp. Dermed rapporteres det en pengevirksomhet uten også å rapportere en lønnsomhetsvirkning. Den negative lønnsomhetsvirkningen som følger av bruken av anleggsmiddelet (6b) fremkommer i form av en avskrivningskostnad på 300. Vi registrerer denne negative lønnsomhetsvirkningen via betalingssiden ved å kreditere kontoen Senere investeringskostnadsutgift (Anleggsmiddel) og via ytelsessiden ved å debitere lønnsomhetsresultatregnskapskontoen.

Det er en direkte kopling mellom balanseregnskapskontoene og lønnsomhetsresultatregnskapskontoen innenfor kjøpmannens dobbelte bokføring. Periodens lønnsomhetsresultat på 4.580 fremkommer nemlig på to måter: både via betalingssiden (rapportert på balanseregnskapskontoene) og via ytelsessiden (rapportert på lønnsomhetsresultatregnskapskontoen). Denne direkte koplingen medfører at vi kan si at lønnsomhetsresultatet på lønnsomhetsresultatregnskapskontoen forklarer egenkapitalendringen på balanseregnskapskontoene; følgende dobbelte bokføring foretas i denne forbindelse: Vi debiterer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen med 4.580 og krediterer kontoen Lønnsomhetsresultat (Resultat) (egenkapitalbalansekonto) med samme beløp (7). Dessuten utarbeides en integrert fullstendig utgående balanseregnskapskonto når kjøpmannens dobbelte bokføringsmetode brukes, som rapporterer eiendeler, gjeld, egenkapital og eventuell senere lønnsomhetsinntekt på det tidspunkt balanseregnskapskontoen utarbeides (se Sluttbalanse).

2d) Fondsregnskap (se tabell 10)

Vi begynner med å opprette en åpningsbalansekonto bestående av Kassekonto (Kassebeholdning) og Ubunden fondsbalanse. Deretter debiterer vi kassekontoen med kassebeholdningen ved begynnelsen av perioden (2.000), samtidig som vi krediterer kontoen Ubunden fondsbalanse med samme beløp.

Driftsinntekt (1) er påløpt med 16.000. 14.500 av dette beløpet er kontant innbetalt i perioden, mens 1.500 (16.000-14.500) skal mottas innbetalt senere. Vi foretar derfor følgende bokføringer: Driftsinntekt (1a) er innbetalt med 14.500, så vi debiterer kassekontoen og krediterer pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto) med dette beløpet. 1.500 av driftsinntekten som ikke er innbetalt (1b), debiteres kontoen Senere driftskontantinntekt (Fordring) og krediteres pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto). Drifts(vare)utgift (2) er påløpt med 11.000. 9.900 av dette beløpet er betalt kontant i regnskapsperioden, mens 1.100 (11.000-9.900) skal betales senere. Vi foretar derfor følgende bokføringer: Drifts(vare)utgift (2a) er betalt kontant med 9.900, så vi krediterer kassekontoen og debiterer pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto) med dette beløpet. 1.100 av driftsutgiften som ikke er betalt (2b), krediteres kontoen Senere drifts(vare)kontantutgift (Kortsiktig gjeld) og debiteres pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto).

Renteutgift (3) er påløpt med 20, og dette beløpet er betalt kontant i regnskapsperioden, så vi krediterer kassekontoen og debiterer pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto) med dette beløpet. Låneinntekt (4) er påløpt og kontant innbetalt med 2.000, så kassekontoen debiteres med dette beløpet og pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto) krediteres med samme beløp. Avdragsutgift (5) som er påløpt og betalt kontant med 200, krediteres kassekontoen og debiteres pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto). Investeringsutgift (6) som er påløpt og betalt kontant med 3.000, krediteres kassekontoen og debiteres pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto).

Pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto) viser at påløpte inntekter overstiger påløpte utgifter med 3.780. Vi debiterer pengeresultatregnskapskontoen (Inntekts- og utgiftsregnskapskonto) med dette beløpet og krediterer kontoen Endring i ubunden fondsbalanse med samme beløp (7). Dessuten utarbeides en integrert sluttbalanseregnskapskonto når fondsregnskapets dobbelte bokføringsmetode brukes. Denne kontoen inneholder pengeeiendeler (dvs. kassebeholdning og fordringer), kortsiktig gjeld og ubunden fondsbalanse på balansetidspunktet (se sluttbalansekonto).

2e) Forvaltningskammeralistikk (se tabell 14)

Driftsinntekt (1) er påløpt med 16.000, og det er gitt en innbetalingsanordning for 15.200 av dette beløpet (Inntekter-AO=15.200). Av sistnevnte beløp er kun 14.500 innbetalt (Inntekter-V=14.500), noe som medfører at det fremkommer et restbeløp (dvs. fordring som det er gitt innbetalingsanordning for, men ikke mottatt innbetalt) på 700 i den kameralistiske kontoens restkolonne (Inntekter-R=RF+AO-V=0+15.200-14.500=700). Drifts(vare)utgift (2) er påløpt med 11.000, og det er gitt en utbetalingsanordning på 10.000 av dette beløpet (Utgifter-AO=10.000). Av sistnevnte beløp er kun 9.900 utbetalt (Utgifter-V=9.900), noe som medfører at det fremkommer et restbeløp (dvs. gjeld som det er gitt utbetalingsanordning for, men som ikke er utbetalt) på 100 i den kameralistiske kontoens restkolonne (Utgifter-R=RF+AO-V=0+10.000-9.900=100).

Renteutgift (3) er påløpt med 20. Dette beløpet er anordnet for utbetaling (Utgifter-AO=20) og utbetalt (Utgifter-V=20). Dermed er det ingen restbeløp ved slutten av perioden (Utgifter-R=RF+AO-V=0+20-20=0). Låneinntekt (4) er påløpt med 2.000. Før dette beløpet kunne mottas innbetalt og bokføres på inntektssiden til den kameralistiske kontoen (Inntekter-V=2.000), ble det gitt og bokført en innbetalingsanordning med samme beløp på samme side av kontoen (Inntekter-AO=2.000). Dermed blir det ingen restbeløp på inntektssiden til den kameralistiske kontoen (Inntekter-R=RF+AO-V=0+2.000-2.000=0). Avdragsutgift (5) er påløpt med 200. Før dette beløpet kunne betales og bokføres på utgiftssiden til den kameralistiske kontoen (Utgifter-V=200), ble det gitt en utbetalingsanordning for dette beløpet som ble bokført på utgiftssiden til den kameralistiske kontoen (Utgifter-AO=200). Dermed blir det ingen restbeløp på utgiftssiden til den kameralistiske kontoen (Utgifter-R=RF+AO-V=0+200-200=0). Det er videre påløpt en investeringsutgift (6) på 3.000. En utbetalingsanordning har blitt gitt for dette beløpet og har blitt bokført på kameralkontoens utgiftsside (Utgifter-AO=3.000). Dette beløpet er deretter utbetalt og bokført på samme side til den kameralistiske kontoen (Utgifter-V=3.000). Følgelig blir det ingen beløp i restkolonnen (Utgifter-R=RF+AO-V=0+3.000-3.000=0).

2f) Bedriftskameralistikk (se tabell 18)

Vi begynner med å bokføre kassebeholdningen ved begynnelsen av perioden i Avdeling IV: $\text{Inntekter-RF}=2.000$. Denne enkle bokføringen følges av en annen enkel bokføring, nemlig en egenkapitalbokføring, i Avdeling III: Egenkapital: $\text{Utgifter-RF}=2.000$.

Driftsinntekt (1) er påløpt med 16.000. 15.000 av dette beløpet har lønnsomhetsvirkning i perioden, 1.000 (16.000-15.000) vil ha lønnsomhetsvirkning senere, 14.500 er innbetalt i perioden og 1.500 (16.000-14.500) skal innbetales senere. Først (1a) bokfører vi 14.500 i AO-kolonnen på inntektssiden (lønnsomhetsvirkning) i Avdeling I ($\text{Inntekter-AO}=14.500$) og 14.500 i V-kolonnen på inntektssiden (innbetaling) i Avdeling I ($\text{Inntekter-V}=14.500$) (regel 1).

Deretter (1b) bokfører vi den delen av driftsinntekten som har lønnsomhetsvirkning, men ingen pengevirkning, i perioden ($15.000-14.500=500$), som følger: 500 bokføres i AO-kolonnen på inntektssiden i Avdeling III ($\text{Inntekter-AO}=500$) og representerer krav på senere innbetaling ($\text{Inntekter-R}=\text{RF}+\text{AO-V}=0+500-0=500$). Hvis vi ikke foretar flere enkle bokføringer, vil lønnsomhetsvirkningen fremkomme i AO-kolonnen i Avdeling III og ikke i AO-kolonnen i Avdeling I. Ettersom vi ønsker å rapportere lønnsomhetsvirkningen i AO-kolonnen i Avdeling I (som tilsvarer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen når vi bruker kjøpmannens dobbelte bokføringsmetode), må vi overføre lønnsomhetsvirkningen fra Avdeling III til Avdeling I. Vi gjør dette ved å bruke de to kameralistiske bokføringsreglene. Først bokfører vi 500 i AO-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling III ($\text{Utgifter-AO}=500$); dermed opphever vi lønnsomhetsvirkningen i Avdeling III (Inntekter-AO minus $\text{Utgifter-AO}=500-500=0$). Denne AO-bokføringen på utgiftssiden i Avdeling III følges av en V-bokføring med samme beløp på utgiftssiden i Avdeling III ($\text{Utgifter-V}=500$) for å unngå rapportering av et restbeløp ($\text{Utgifter-R}=\text{RF}+\text{AO-V}=0+500-500=0$). Sistnevnte bokføring følges av en V-bokføring med samme beløp i Avdeling I på inntektssiden ($\text{Inntekter-V}=500$) for å unngå en påvirkning på kassebeholdningen (Inntekter-V minus $\text{Utgifter-V}=500-500=0$). Ifølge regel (1) kan vi imidlertid ikke foreta en bokføring i V-kolonnen uten en tidligere eller samtidig bokføring i AO-kolonnen på samme side av den kameralistiske kontoen. Samtidig som vi bokfører 500 i V-kolonnen på inntektssiden i Avdeling I, bokfører vi derfor samme beløp også i AO-kolonnen på inntektssiden i Avdeling I ($\text{Inntekter-AO}=500$). Sistnevnte bokføring sørger for at lønnsomhetsvirkningen av dette beløpet rapporteres i AO-kolonnen i Avdeling I istedenfor i AO-kolonnen i Avdeling III, og vi har unngått at det rapporteres et restbeløp i Avdeling I ($\text{Inntekter-R}=\text{RF}+\text{AO-V}=0+500-500=0$).

Deretter (1c) bokfører vi den delen av den påløpte driftsinntekten som verken har lønnsomhetsvirkning eller pengevirkning i perioden ($16.000-15.000=1.000$) som følger: 1.000 bokføres i AO-kolonnen på inntektssiden i Avdeling III ($\text{Inntekter-AO}=1.000$), noe som representerer et krav på en senere innbetaling ($\text{Inntekter-R}=\text{RF}+\text{AO-V}=0+1.000-0=1.000$). For å oppheve lønnsomhetsvirkningen av denne bokføringen, bokfører vi også 1.000 i AO-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling III ($\text{Utgifter-AO}=1.000$; Inntekter-AO minus $\text{Utgifter-AO}=1.000-1.000=0$). Dette beløpet på 1.000 som representerer en senere driftslønnsomhetsinntekt skal rapporteres i Avdeling II og ikke i Avdeling III. Vi overfører derfor dette beløpet fra Avdeling III til Avdeling II ved å bruke de to kameralistiske bokføringsreglene: $\text{Utgifter-V}=1.000$ i Avdeling III og $\text{Inntekter-V}=1.000$ i Avdeling II. Sistnevnte bokføring følges av en AO-bokføring i Avdeling II ($\text{Inntekter-AO}=1.000$), som igjen følges av en annen AO-bokføring i Avdeling II ($\text{Utgifter-AO}=1.000$). Ved å bruke den andre bokføringsregelen (regel 2) fremkommer dette beløpet i R-kolonnen i Avdeling II på utgiftssiden ($\text{Utgifter-R}=\text{RF}+\text{AO-V}=0+1.000-0=1.000$).

Drifts(vare)utgift (2) er påløpt med 11.000. 10.100 av dette beløpet har en lønnsomhetsvirkning i perioden, 900 (11.000-10.100) vil ha lønnsomhetsvirkning senere, 9.900 er betalt kontant i perioden og 1.100 (11.000-9.900) skal betales senere. Vi bokfører først (2a) 9.900 i AO-kolonnen på utgiftssiden (lønnsomhetsvirkning) i Avdeling I ($\text{Utgifter-AO}=9.900$) og 9.900 i V-kolonnen på utgiftssiden (utbetaling) i Avdeling I ($\text{Utgifter-V}=9.900$) (regel 1).

Deretter (2b) bokfører vi den delen av drifts(vare)utgiften som har lønnsomhetsvirkning, men ingen pengevirkning, i perioden ($10.100-9.900=200$) som følger: 200 bokføres i AO-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling III ($\text{Utgifter-AO}=200$). Dermed fremkommer det en betalingsforpliktelse på dette beløpet i R-kolonnen i Avdeling III ($\text{Utgifter-R}=\text{RF}+\text{AO-V}=0+200-0=200$). Hvis vi ikke foretar flere enkle bokføringer, vil lønnsomhetsvirkningen fremkomme i AO-kolonnen i Avdeling III og ikke i AO-kolonnen i Avdeling I. Ettersom vi ønsker å rapportere lønnsomhetsvirkningen i AO-kolonnen i Avdeling I (som tilsvarer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen når vi bruker kjøpmannens dobbelte bokføringsmetode), må vi overføre lønnsomhetsvirkningen fra Avdeling III til Avdeling I. Vi gjør dette ved å bruke de to kameralistiske bokføringsreglene. Først bokfører vi 200 i AO-kolonnen på inntektssiden i Avdeling III

(Inntekter-AO=200); dermed opphever vi lønnsomhetsvirkningen i Avdeling III (Inntekter-AO minus Utgifter-AO=200-200=0). Denne AO-bokføringen på inntektssiden i Avdeling III følges av en V-bokføring med samme beløp på inntektssiden i Avdeling III (Inntekter-V=200) for å unngå rapportering av et restbeløp (Inntekter-R=RF+AO-V=0+200-200=0). Sistnevnte bokføring følges av en V-bokføring med samme beløp i Avdeling I på utgiftssiden (Utgifter-V=200) for å unngå en påvirkning på kassebeholdningen (Inntekter-V minus Utgifter-V=200-200=0). Ifølge regel (1) kan vi imidlertid ikke bokføre et beløp i V-kolonnen uten en tidligere eller samtidig bokføring i AO-kolonnen på samme side av den kameralistiske kontoen. Samtidig som vi bokfører 200 i V-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling I bokfører vi derfor også samme beløp i AO-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling I (Utgifter-AO=200). Sistnevnte bokføring sørger for at lønnsomhetsvirkningen rapporteres i AO-kolonnen i Avdeling I, istedenfor i AO-kolonnen i Avdeling III, og vi unngår at det rapporteres et restbeløp i Avdeling I (Utgifter-R=RF+AO-V=0+200-200=0).

Nå bokfører vi den delen av den påløpte drifts(vare)utgiften (2c) som verken har lønnsomhetsvirkning eller pengevirkning i perioden (11.000-10.100=900), som følger: 900 bokføres i AO-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling III (Utgifter-AO=900). Dermed fremkommer det en betalingsforpliktelse på dette beløpet i Avdeling III (Utgifter-R=RF+AO-V=0+900-0=900). For å oppheve lønnsomhetsvirkningen av denne bokføringen, bokfører vi også 900 i AO-kolonnen på inntektssiden i Avdeling III (Inntekter-AO=900; Inntekter-AO minus Utgifter-AO=900-900=0). Dette beløpet på 900 som representerer en senere (vare)kostnadsutgift, skal rapporteres i Avdeling II og ikke i Avdeling III. Derfor overfører vi dette beløpet fra Avdeling III til Avdeling II ved å bruke de to kameralistiske bokføringsreglene: Inntekter-V=900 i Avdeling III og Utgifter-V=900 i Avdeling II. Sistnevnte bokføring følges av en AO-bokføring på utgiftssiden i Avdeling II (Utgifter-AO=900), som igjen følges av en AO-bokføring på inntektssiden i Avdeling II (Inntekter-AO=900). Ved å bruke den andre bokføringsregelen (regel 2), rapporteres dette beløpet i restkolonnen på inntektssiden i Avdeling II (Inntekter-R=RF+AO-V=0+900-0=900).

Den betalte renteutgiften (3) på 20 har en lønnsomhetsvirkning i perioden. Vi foretar derfor følgende bokføring i Avdeling I: Utgifter-AO=20 (lønnsomhetsvirkning) og Utgifter-V=20 (utbetaling). Låneinntekten (4) bokføres på den kameralistiske kontoen i Avdeling III som følger: låneinnbetalingen bokføres i V-kolonnen på inntektssiden (Inntekter-V=2.000) samtidig som vi bokfører samme beløp i AO-kolonnen på samme side (Inntekter-AO=2.000; regel 1). Dessuten bokfører vi også dette beløpet i AO-kolonnen på utgiftssiden (Utgifter-AO=2.000). Sistnevnte bokføring har en dobbelvirkning: For det første sørger den for at det ikke rapporteres noen lønnsomhetsvirkning av det nye lånet (Inntekter-AO minus Utgifter-AO=2.000-2.000=0). For det andre øker langsiktig gjeld i restkolonnen (Utgifter-R=RF+AO-V=0+2.000-0=2.000; før låneavdrag). Det er videre betalt låneavdrag (5) med 200, og vi foretar følgende bokføring i Avdeling III: Utgifter-V=200 (utbetaling). Vi foretar ikke noen samtidig AO-bokføring her, fordi en AO-bokføring er foretatt tidligere, nemlig da lånet som det nå betales et avdrag på, ble mottatt (jfr. Utgifter-AO=2.000). Denne V-bokføringen på utgiftssiden har følgende to virkninger: For det første rapporteres utbetalingen (når vi studerer V-kolonnen på utgiftssiden, fremkommer utbetalingene). For det andre rapporteres det en reduksjon i lånegjelden (Utgifter-R=RF+AO-V=0+2.000-200=1.800).

Investeringsutgift (6a) på 3.000 er betalt, hvorav avskrivning (6b) på 300 har en negativ lønnsomhetsvirkning i perioden. Følgende bokføringer foretas i Avdeling II: Samtidig som 3.000 utbetales og bokføres i V-kolonnen på utgiftssiden til den kameralistiske kontoen (Utgifter-V=3.000), bokfører vi samme beløp i AO-kolonnen på samme side av den kameralistiske kontoen (Utgifter-AO=3.000) (regel 1). Vi bokfører også 3.000 i AO-kolonnen på inntektssiden (Inntekter-AO=3.000), og denne bokføringen har to virkninger: For det første sørger den for at det ikke rapporteres noen lønnsomhetsvirkning av investeringsutgiften (Inntekter-AO minus Utgifter-AO=3.000-3.000=0). For det andre medfører den at investeringen (i form av et anleggsmiddel) bokføres i restkolonnen (balansekolonnen) på inntektssiden (Inntekter-R=RF+AO-V=0+3.000-0=3.000; før avskrivning). Lønnsomhetsvirkningen fra bruk av anleggsmiddelet (avskrivningskostnad) bokføres på følgende måte: Først bokfører vi 300 i V-kolonnen på inntektssiden i Avdeling II (Inntekter-V=300). Dermed rapporteres det en verdireduksjon for anleggsmiddelet i Avdeling II, slik at bokført verdi for anleggsmiddelet etter avskrivningen blir 2.700 (Inntekter-R=RF+AO-V=0+3.000-300=2.700). Nå må vi imidlertid foreta enda en V-bokføring, nemlig på utgiftssiden for å sørge for at kassebeholdningen ikke påvirkes av denne ikke-pengemessige avskrivningskostnaden (Inntekter-V minus Utgifter-V=300-300=0). Vi foretar denne V-bokføringen (Utgifter-V=300) i Avdeling I, samtidig som vi også bokfører samme beløp i AO-kolonnen på samme side av den kameralistiske kontoen i Avdeling I (Utgifter-AO=300) (regel 1). Dermed blir det ikke rapportert noe restbeløp i Avdeling I (Utgifter-R=RF+AO-V=0+300-300=0).

Netto kasseendring fremkommer som forskjellen mellom Inntekter-V og Utgifter-V:

Inntekter-V (Avdeling I-III) (15.000+1.300+3.100)	19.400
Utgifter-V (Avdeling I-III) (10.420+3.900+1.700)	<u>-16.020</u>
Netto kasseendring	<u>3.380</u>

Vi bokfører denne kasseøkningen i V-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling IV (Utgifter-V=3.380), fulgt av en AO-bokføring på samme side av den kameralistiske kontoen i Avdeling IV (regel 1): Utgifter-AO=3.380. Dessuten bokfører vi dette beløpet også i AO-kolonnen på inntektssiden i Avdeling IV (Inntekter-AO=3.380). Sistnevnte bokføring har følgende to virkninger: For det første opphever den lønnsomhetsvirkningen av den første AO-bokføringen (Inntekter-AO minus Utgifter-AO=3.380-3.380=0). For det andre øker den kassebeholdningen (Inntekter-R=RF+AO-V=2.000+3.380-0=5.380).

Inntekter og utgifter med lønnsomhetsvirkning i perioden bokføres i AO-kolonnene i Avdeling I. Dermed fremkommer periodens lønnsomhetsresultat som differansen mellom Inntekter-AO og Utgifter-AO i Avdeling I:

Inntekter-AO (Avdeling I)	15.000
Utgifter-AO (Avdeling I)	<u>-10.420</u>
Lønnsomhetsresultat	<u>4.580</u>

Ettersom Inntekter-AO og Utgifter-AO i de øvrige regnskapsavdelingene vil balansere og dermed ikke ha noen lønnsomhetsvirkning, kan vi alternativt ta frem periodens lønnsomhetsresultat på følgende måte:

Sum Inntekter-AO (Avdeling I-IV) (15.000+4.900+4.600+3.380)=(24.500+3.380)	27.880
Sum Utgifter-AO (Avdeling I-IV) (10.420+4.900+4.600+3.380)=(19.920+3.380)	<u>-23.300</u>
Lønnsomhetsresultat	<u>4.580</u>

Vi bokfører dette positive lønnsomhetsresultatet i AO-kolonnen på utgiftssiden i Avdeling IV (Utgifter-AO=4.580), og ved bruk av den andre kameralistiske bokføringsregelen (regel 2) overføres dette lønnsomhetsresultatet til restkolonnen på utgiftssiden i Avdeling IV (Utgifter-R=RF+AO-V=0+4.580-0=4.580). Ved slutten av perioden er dermed egenkapitalen 6.580 (Avdeling III-Egenkapital: Utgifter-R=RF+AO-V=2.000+0-0=2.000; Avdeling IV-Lønnsomhetsresultat: Utgifter-R=RF+AO-V=0+4.580-0=4.580; 2.000+4.580=6.580).